

ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

สรุปผลการสนทนาปัญหายุทธศาสตร์ ครั้งที่ ๓/๒๕๖๑
เรื่อง “ยุทธศาสตร์ความมั่นคงสาธารณรัฐประชาชนจีนและสหรัฐอเมริกา :
ผลกระทบต่อโลก ภูมิภาค และไทย”
วันพุธที่ ๒ พ.ค.๖๑ เวลา ๐๙๐๐ - ๑๖๐๐
ณ ห้องประชุม ศศย.สปท.

ประธานการสนทนา

๑. พล.ต. อภิศักดิ์ สมบัติเจริญนนท์ ผอ.ศศย.สปท.

ผู้ทรงคุณวุฒิ : สาธารณรัฐประชาชนจีน

๒. พ.อ. ไชยสิทธิ์ ตันตยกุล นปก.สปท.

๓. ดร. พัชรินรุจา จันทโรนานนท์ อาจารย์ประจำคณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม
สาขาการเมืองและยุทธศาสตร์การพัฒนา
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (นิด้า)

๔. นายทรงพล จุงพันธ์ นักการข่าวปฏิบัติการ สำนักข่าวกรองแห่งชาติ

ผู้ทรงคุณวุฒิ : สหรัฐอเมริกา

๕. นายวิษณุ เวชชาชีวะ รองอธิบดีกรมอเมริกาและแปซิฟิกใต้ กระทรวง
ต่างประเทศ

๖. ศ.ดร. ประภัสสร เทพชาตรี นายกสมาคมอเมริกาศึกษาในประเทศไทย

๗. พ.อ. ดร. ศรีณยู วิริยเวชกุล รองผู้อำนวยการ สำนักงานความร่วมมือพัฒนาเศรษฐกิจ
กับประเทศเพื่อนบ้าน (องค์การมหาชน) (สพพ.)
กระทรวงการคลัง

๘. นางสาวภาณุช เพียงฟู นักการข่าวปฏิบัติการ สำนักข่าวกรองแห่งชาติ

ผู้ดำเนินรายการ

๙. พ.อ. นิรุจ ดวงปัญญา ผอ.กศย.ศศย.สปท.

สรุปสาระสำคัญ

ยุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติของสาธารณรัฐประชาชนจีน

๑. ภาพยุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติของสาธารณรัฐประชาชนจีนในปัจจุบัน

๑.๑ หลังจากการปิดประชุมสมัชชาพรรคแห่งชาติสมัยที่ ๑๘ (ปีค.ศ.๒๐๑๒ - ๒๐๑๕) ประธานาธิบดี สี จิ้นผิง ได้เริ่มต้นการนำพาประเทศจากการใช้แนวคิด “ความฝันของจีน” สำหรับ “การฟื้นฟูความยิ่งใหญ่แห่งประชาชาติจีน” มาตั้งเป็นเป้าหมายใหม่ในยุทธศาสตร์ความมั่นคงของจีน โดยมีแนวทางการบริหารประเทศ ๓ ประการ คือ (๑) การบริหารกิจการความมั่นคงภายในประเทศ เน้นการสร้างและทำความเข้าใจกับประชาชนชาวจีนถึงความมั่นคงของจีนอย่างแท้จริง (๒) การบริหารกิจการความมั่นคงระหว่างประเทศ เน้นการพัฒนาแบบเปิดกว้าง ควบคู่กับการลงทุนในต่างประเทศ และ (๓) การบริหารจัดการภายใน

/พรรคคอมมิวนิสต์...

พรรคคอมมิวนิสต์ เน้นการปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชัน การสร้างความโปร่งใสตรวจสอบได้ในพรรคฯ และการให้ประชาชนได้รับทราบว่ามี การดำเนินการลงโทษผู้กระทำผิดจริง

๑.๒ หลังจากการประชุมสมัชชาครั้งที่ ๑๘ ระหว่างวันที่ ๑๘ - ๒๔ ตุลาคม ๒๐๑๗ ที่ผ่านมา ปัจจุบัน จีนยังคงอยู่ภายใต้การนำของประธานาธิบดี สี จิ้นผิง และการประชุมสภาผู้แทนประชาชนแห่งชาติของ สาธารณรัฐประชาชนจีนและสภาปรึกษาการเมืองแห่งชาติประชาชนจีน ระหว่างวันที่ ๓ - ๒๐ มีนาคม ๒๐๑๘ ที่ผ่านมา ทำให้เพิ่มความชัดเจนในรายละเอียดของยุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติของจีน ดังนี้

๑.๒.๑ การรับรองวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติระยะเวลา ๓๐ ปี (พ.ศ.๒๕๖๓ - ๒๕๙๓) การพัฒนาประเทศตามแนวคิดสังคมนิยมในแบบอัตลักษณ์จีนยุคใหม่ โดยมีเป้าหมายที่เรียกว่า “สอง เป้าหมายแห่งรอบ ๑๐๐ ปี” อันได้แก่ การบรรลุความฝันในวาระครบรอบ ๑๐๐ ปี การก่อตั้งพรรคคอมมิวนิสต์จีน ในปี ๒๐๒๑ (พรรคฯ ก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ ๑ กรกฎาคม ๑๙๒๑) คือ การสร้างสังคมกินดีอยู่ดีถ้วนหน้า และการบรรลุ ความฝันครบรอบ ๑๐๐ ปี การสถาปนาสาธารณรัฐประชาชนจีนในปี ๒๐๔๙ (วันสถาปนาสาธารณรัฐประชาชนจีน วันที่ ๑ ตุลาคม ๑๙๔๙) คือ สังคมนิยมสมัยใหม่รวมถึงการสานต่อความฝันจีนในการฟื้นฟูชาติ

๑.๒.๒ การบัญญัติ “ความคิดของ สี จิ้นผิง ว่าด้วยสังคมนิยมในแบบอัตลักษณ์จีนเพื่อศักราชใหม่” (Xi Jinping Thought on Socialism with Chinese Characteristics for a New Era) ถูกบรรจุเป็น “ความคิดนำ” ในธรรมนูญพรรคคอมมิวนิสต์จีน ๑๔ ประการ ได้แก่ (๑) ยืนหยัดการนำของพรรคคอมมิวนิสต์ ในทุกมิติ (๒) พรรคคอมมิวนิสต์ต้องยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง (๓) ยืนหยัดการปฏิรูปให้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น (๔) ใช้แนวคิดการพัฒนาใหม่ที่เน้นวิทยาศาสตร์ นวัตกรรม เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โปร่งใส และกระจาย ประโยชน์ (๕) ยืนหยัดสังคมนิยมอันมีเอกลักษณ์แบบจีน ซึ่งมีประชาชนเป็นเจ้าของประเทศ (๖) ปกครองจีน ด้วยการยึดมั่นในกฎหมาย (๗) ปลูกฝังค่านิยมสังคมนิยมอันมีเอกลักษณ์แบบจีน (๘) การยกระดับชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนเป็นเป้าหมายของการพัฒนา (๙) การพัฒนาต้องเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (๑๐) เสริมสร้าง ความแข็งแกร่งทางการทหาร (๑๑) กองทัพต้องอยู่ภายใต้พรรคคอมมิวนิสต์จีน (๑๒) ยึดหยัดแนวคิดหนึ่ง ประเทศ สองระบบ และเดินหน้ารวมชาติกับไต้หวันในอนาคต (๑๓) ร่วมสร้างสังคมโลกที่สันติและมีจุดหมาย ร่วมกัน และ (๑๔) บังคับใช้วินัยพรรคอย่างเคร่งครัด

๑.๒.๓ การรับรองการปรับแก้รัฐธรรมนูญโดย “ยกเลิกมาตราจำกัดวาระดำรงตำแหน่ง ประธานาธิบดีและรองประธานาธิบดีไม่เกินสองสมัย” ในมุมมองจากคนภายในประเทศมีความเห็นในเชิงบวก มากกว่าภายนอกประเทศ เนื่องจาก อิทธิพลของประธานาธิบดี สี จิ้นผิง ส่วนหนึ่งได้รับการยอมรับจากอำนาจ ที่มาจากกฎเกณฑ์ และประเพณีสืบทอด แต่สิ่งที่สำคัญ คือ การได้รับความยอมรับจากประชาชน ซึ่งเป็น อัตลักษณ์หรือความพิเศษจากบุคคล อันเกิดจากผลงานของรัฐบาลไม่ได้มาจากที่ผลักดันการพัฒนาชนบท ยกระดับ คุณภาพชีวิตทำให้สามารถแก้ไขปัญหาความยากจนให้กับประชาชนภายในประเทศได้จำนวนมากถึง ๖๐ ล้านคน รวมถึงการขจัดปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน และเพิ่มบทลงโทษกับข้าราชการชั้นสูง แต่อย่างไรก็ตาม ประชาชน ภายในประเทศส่วนหนึ่งยังไม่สามารถแสดงความคิดเห็นได้มากนัก รัฐบาลกลางของสี จิ้นผิง ยังได้ควบคุม อินเทอร์เน็ต/โซเชียลมีเดีย และสื่อมวลชนอย่างเข้มงวด ด้วยเหตุนี้ ประชาคมโลกจึงมีความกังวลว่าจีนจะกลับไปสู่เผด็จการอำนาจนิยมอีกครั้ง ทั้งนี้ ปัจจุบัน สี จิ้นผิง ได้ดำรงตำแหน่ง ๓ ตำแหน่ง คือ เลขาธิการพรรค คอมมิวนิสต์ ประธานาธิบดี และประธานคณะกรรมการทหารส่วนกลาง

๑.๒.๔ ปัญหาความมั่นคงภายในของจีนที่กำลังเผชิญอยู่ คือ ปัญหาผู้ก่อการร้ายมุสลิมใน ซินเจียง และความสัมพันธ์ช่องแคบไต้หวันที่ยพยายามแบ่งแยกดินแดนออกจากจีน และปัญหาความมั่นคง ระหว่างประเทศ คือ อุปสรรคการสานสัมพันธ์ของจีนในการดำเนินโครงการหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง (The Belt and Road Initiative : BRI) ในพื้นที่ความขัดแย้งแคชเมียร์ระหว่างอินเดียกับปากีสถาน แต่ถึงอย่างไร จีนได้ ยึดหลักการที่ว่า **“แสวงจุดร่วม สงวนจุดต่าง”** เพื่อการบรรลุซึ่งการพัฒนาความร่วมมือในระดับภูมิภาคและโลก

/และการที่...

และการที่สหรัฐฯ พยายามปิดล้อมจีนด้วยยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับอินโด-แปซิฟิกของสหรัฐฯ ที่มีลักษณะเปิดกว้างและเสรี โดยอนาคตจะมีความร่วมมือทางโครงสร้างพื้นฐานร่วมกันระหว่าง ๔ ประเทศ ได้แก่ สหรัฐฯ ญี่ปุ่น ออสเตรเลีย และอินเดีย ซึ่งยุทธศาสตร์นี้มีลักษณะเหมือนกับยุทธศาสตร์ BRI ของจีน พร้อมด้วยสงครามการค้ากับสหรัฐฯ ในขั้นต้นเชื่อว่าจีนอาจพบกับอุปสรรค แต่ถึงอย่างไรจีนจะสามารถปรับตัวและวางบทบาทที่เหมาะสมผ่าน ASEAN+3 และ ASEAN+6 ซึ่งเน้นการใช้ผลประโยชน์ร่วมกัน อีกทั้ง ปัญหาด้านทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมจากการระเบิดแก่งในลุ่มแม่น้ำโขงของประเทศลาว ขณะนี้ จีนได้พยายามขอความร่วมมือกับไทยผ่านการพัฒนาเศรษฐกิจลุ่มน้ำโขง (Mekong Institute: MI)

๑.๒.๕ เครื่องมือในการดำเนินนโยบายความมั่นคงของจีนในมิติต่างประเทศ การใช้เศรษฐกิจนำพาประเทศให้เกิดการพัฒนาทั้งในระดับโลกและภูมิภาค โดยใช้โครงการ BRI ซึ่งเป็นความร่วมมือทางโครงสร้างพื้นฐานในการเชื่อมโยงพื้นที่ทางบก ทางทะเล และข้าวโลก ให้กลายเป็นระเบียบเศรษฐกิจระดับพหุภาคีที่มีความมั่งคั่ง เป็นการสร้างเครือข่ายพันธมิตรของจีนในรูปแบบความร่วมมือลักษณะเอาชนะร่วมกัน (WIN-WIN) ที่ต่างฝ่ายต่างได้ประโยชน์ร่วมกัน ถือเป็นการพัฒนาที่นำมาซึ่งสันติภาพ ความประสานกลมกลืนในระดับโลก นอกจากนี้ การขยายอิทธิพลของจีนให้มีบทบาทในระดับโลกเพิ่มมากยิ่งขึ้น โดยใช้การวิจัยและพัฒนาในด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จากการส่งเสริมเทคโนโลยีพัฒนาปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence - AI) ให้เกิดเป็นนวัตกรรม การพัฒนาตอบสนองต่อมิติไซเบอร์ (Cyber Domain) และ มิติอวกาศ (Space Domain) ให้มากยิ่งขึ้น รวมทั้ง ยังมีหน่วยงานคลังสมองที่มีจำนวนมากถึง ๖ กลุ่ม ได้แก่ (๑) คลังสมองของกระทรวงในรัฐบาลจำนวน (๒) คลังสมองฝ่ายทหาร (๓) คลังสมองของพรรคคอมมิวนิสต์จีน (๔) คลังสมองของสถาบันวิจัยทางสังคมศาสตร์ของจีน (๕) คลังสมองของมหาวิทยาลัย และ (๖) คลังสมองประเภทอื่นๆ ซึ่งประธานาธิบดี สี จิ้นผิง ได้ให้ความสำคัญเป็นอย่างมากและเลือกนำองค์ความรู้มาวิเคราะห์และประยุกต์ใช้ให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม ทั้งหมดนี้ จึงถือเป็นตัวขับเคลื่อนประเทศจีนไปสู่โลกอนาคต และจะก้าวขึ้นมา กลายเป็นมหาอำนาจต่อไปได้

๑.๒.๖ ปัจจัยที่เกื้อหนุนการเดินหน้านโยบายยุทธศาสตร์ความมั่นคงเพื่อการบริหารประเทศของจีน คือ การเมืองภายในประเทศ บทบาทของผู้นำพรรคฯ ที่เข้มแข็ง และความต่อเนื่องในการดำเนินนโยบายการพัฒนาประเทศรอบด้าน จะสามารถนำพาจีนให้บรรลุความฝันของจีนที่จะกลับมายิ่งใหญ่ได้อีกครั้ง

๑.๓ โดยสรุป สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงภายใต้การนำของประธานาธิบดี สี จิ้นผิง เป็นผลมาจากการดำเนินงานของรัฐบาลในทุกมิติ ได้แก่ (๑) **มิติเศรษฐกิจ** ใช้การพัฒนา ลงลึกการปฏิรูปภายในประเทศโดยผลักดันการพัฒนาชนบท ยกกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนได้อย่างทั่วถึง และเศรษฐกิจระหว่างประเทศได้เน้นการเปิดประเทศต่อไปอย่างรอบด้านผ่านยุทธศาสตร์ BRI แต่อย่างไรก็ตาม ยุทธศาสตร์อินโด-แปซิฟิก (สหรัฐฯ ญี่ปุ่น ออสเตรเลีย และอินเดีย) เป็นสิ่งที่จีนยังคงมีความกังวล เนื่องจาก วัตถุประสงค์ของยุทธศาสตร์นี้เกิดขึ้นเพื่อมาคานอำนาจกับจีน และปิดกั้นการแผ่ขยายอำนาจทางเศรษฐกิจของจีน (๒) **มิติการเมือง/การทูต** การรวบรวมอำนาจของประธานาธิบดี สี จิ้นผิง อย่างเบ็ดเสร็จ เพื่อการสานนโยบายอย่างต่อเนื่อง และยังดำเนินการแก้ปัญหา การทุจริตคอร์รัปชันที่รุนแรงของนักการเมืองท้องถิ่นอย่างเข้มข้น รวมถึงสร้างฐานทางการเมืองของตนให้มั่นคงพอที่จะผลักดันการปฏิรูปเศรษฐกิจในขั้นต่อไป อีกทั้ง การมีนโยบายการทูตด้วยการโน้มน้าวให้เห็นถึงประโยชน์ร่วมกัน เคารพในอำนาจอธิปไตยของกันและกัน การไม่แทรกแซงกิจการภายในของกันและกัน และไม่ละทิ้งการรวมชาติกับไต้หวัน (๓) **มิติการทหาร** ได้มีการปฏิรูปโครงสร้างกองทัพให้มีความเป็นเอกภาพปรับเปลี่ยนอาวุธยุทธโปกรณ์ให้มีความทันสมัย และ (๔) **มิติข้อมูล/ข่าวสาร** เน้นการวิจัยและพัฒนาทั้งทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เกิดเป็นนวัตกรรมที่พร้อมรักษาสิ่งแวดล้อมภายในประเทศ รวมถึงการนำเอาหน่วยงานด้านคลังสมองมาใช้ในการตัดสินใจ และวางนโยบายเพื่อให้ทั้งภายในประเทศและระหว่าง

ประเทศมีการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมที่ยั่งยืน และสมดุล อันจะนำมาซึ่งผลประโยชน์ในระดับภูมิภาค และระดับโลกต่อไป

๒. ผลกระทบของการดำเนินยุทธศาสตร์ความมั่นคงของสาธารณรัฐประชาชนจีนในระดับโลก ภูมิภาค และไทย

ปัญหาความมั่นคงในปัจจุบันมีลักษณะที่ส่งผลกระทบในวงกว้างและสามารถสร้างความเสียหายได้ ค่อนข้างสูง ซึ่งการผงาดขึ้นมาของจีนที่ใช้เศรษฐกิจนำพาประเทศให้เกิดการพัฒนาทั้งในระดับโลกและภูมิภาค และไทยในอนาคต เป็นการส่งสัญญาณว่าจีนจะกลับมาเป็นมหาอำนาจ ดังนั้น ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ฯ จึงต้องเก็บ รวบรวมข้อมูลความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญด้านความมั่นคงจากทุกภาคส่วน โดยผ่านการระดม ความคิดเห็น (Brain Strom) ที่มีการวิเคราะห์ ถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากการดำเนินยุทธศาสตร์ความมั่นคง ของสาธารณรัฐประชาชนจีน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

๒.๑ ความมั่นคงระดับโลก

ด้านการเมือง/การทูต : การที่ สี จิ้นผิง ก้าวขึ้นมาเป็นผู้นำที่มีอำนาจสูงสุดของจีน และมี พื้นฐานทางกฎหมายรองรับ ทำให้คาดว่าจะกลายเป็นผู้นำตลอดชีพ เป็นสิ่งที่ทั่วโลกจับตามองอย่างใกล้ชิด ซึ่ง เป็นการท้าทายถึงกรอบกติกาของชาติมหาอำนาจในปัจจุบัน และถูกมองว่าเป็นภัยคุกคามต่อระเบียบโลกที่มี สหรัฐฯเป็นแกนนำมาตั้งแต่ยุคหลังสงครามเย็น ทำให้เกิดการเปรียบเทียบของ ๒ ระเบียบโลกขึ้น จึงจัดเป็นผลกระทบต่อดุลอำนาจของเหล่าประเทศมหาอำนาจฝ่ายประชาธิปไตย เนื่องจาก ปัจจุบันการเมืองจีน ไม่ใช่แค่จัดการทหารที่เข้มข้นเหมือนเช่นในอดีต แต่ทว่าจีนกลับมีความเคลื่อนไหวที่สำคัญในด้านเศรษฐกิจและ การเงินระหว่างประเทศ อีกทั้ง การดำเนินนโยบายทางการทูตที่จีนมีจุดแข็งที่สำคัญ คือ การโน้มน้าวให้ เห็นประโยชน์ร่วมกัน ทำให้ทุกภูมิภาคทั่วโลกต่างพากันหวาดระแวงถึงผลประโยชน์ที่สุดท้ายแล้วจีนจะได้รับ อย่างมหาศาลนั้นอาจไม่มีความเป็นกลาง

ด้านเศรษฐกิจ : ในช่วงที่ผ่านมาจีนมีเสถียรภาพทางการเมือง จึงทำให้การเติบโตทางเศรษฐกิจ ดีขึ้นตามไปด้วย แต่อย่างไรก็ตาม จีนต้องเผชิญสงครามการค้ากับสหรัฐฯ ซึ่งส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจทั่วโลก ที่หลายประเทศต้องนำเข้าและส่งออกสินค้าไปยังสหรัฐฯ และจีน เนื่องจากทั้งคู่เป็นประเทศที่มีเศรษฐกิจใหญ่ เป็นอันดับ ๑ และ ๒ ของโลก

ด้านการทหาร : การเคลื่อนย้ายกำลังทหารของจีนเข้าสู่ทางตะวันออกของทวีปแอฟริกาที่ ประเทศจีบูตี เพื่อสนับสนุนภารกิจของสหประชาชาติ (ยูเอ็น) ในด้านมนุษยธรรม การสร้างสันติภาพ และ ต่อต้านโจรสลัดในภูมิภาคดังกล่าว แต่เบื้องหลังเชื่อว่าเป็นการเพื่อการปกป้องผลประโยชน์ของตนเองในการจัดตั้ง ฐานทัพสำหรับการส่งกำลังบำรุง โดยก่อนหน้านี้ในหลายประเทศทั้งสหรัฐฯ ญี่ปุ่น ตลอดจนฝรั่งเศส ต่างเข้าไป ตั้งฐานทัพกันอยู่ก่อนแล้ว ดังนั้น การวางบทบาททางการทหารของจีนทำให้หลายมหาอำนาจต่างมีความ คิดเห็นว่าจีนพยายามเพิ่มบทบาทในเวทีโลก

ด้านข้อมูล/ข่าวสารอื่นๆ : การอพยพของชาวจีนที่เข้าไปในประเทศต่างๆ ผ่านยุทธศาสตร์ BRI อาจส่งผลกระทบต่อด้านสังคมและวัฒนธรรม ทำให้ประชากรจีนที่ได้กระจายออกไปตามประเทศต่างๆ ไปเพิ่มความ หลากหลาย แล้วส่งผลกระทบทางลบก่อให้เกิดปัญหาความขัดแย้งกับประชาชนในพื้นที่ของประเทศนั้นได้ อีกทั้ง การวิจัยและพัฒนาของจีนที่ส่วนหนึ่งต้องอาศัยทรัพยากรของประเทศอื่นเพื่อสร้างความเจริญให้กับ ประเทศตน

๒.๒ ความมั่นคงระดับภูมิภาค

ด้านการเมือง/การทูต : เพื่อให้บรรลุเป้าหมายการเชื่อมโยงเศรษฐกิจจากการค้าและลงทุนด้วย โครงสร้างพื้นฐาน ระหว่างภูมิภาคเอเชีย แอฟริกา และยุโรป จากยุทธศาสตร์ BRI ของจีนให้มีอิทธิพลต่อกลุ่ม ประเทศอาเซียน อาจนำมาซึ่งความขัดแย้งในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้ในอนาคต และนโยบายพัฒนา

แม่น้ำโขงของจีน ที่ต้องระเบิดแก่งเพื่อการสร้างเขื่อน ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทิศทางน้ำ และสามารถควบคุมการเปิด-ปิดของน้ำในกลุ่มแม่น้ำโขง อาจส่งผลกระทบต่อให้เกิดความขัดแย้งกับกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง (Greater Mekong Subregion : GMS) นำมาซึ่งความขัดแย้งกันเองในกลุ่มประเทศอาเซียนได้ นอกจากนี้ จากเดิมที่ญี่ปุ่นมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานให้กับประเทศกลุ่มแม่น้ำโขง ขณะนี้กลับเป็นจีนที่เข้ามาแสดงบทบาทร่วมอยู่ด้วย ทำให้ภูมิภาคอาเซียนต้องตกอยู่ภายใต้การแข่งขันของประเทศมหาอำนาจทั้งสองประเทศ จนอาจทำให้ประเทศอนุภูมิภาคแม่น้ำโขงไม่สามารถแสวงประโยชน์จากแม่น้ำโขงที่ตนมีส่วนร่วมได้มากพอ และอาจสูญเสียประโยชน์ให้กับประเทศมหาอำนาจได้

ด้านเศรษฐกิจ : จากการขยายอิทธิพลของจีนผ่านยุทธศาสตร์ BRI ไปทุกภูมิภาคทั่วโลก เพื่อต้องการเชื่อมโยงทั้งมหาสมุทรแปซิฟิกและมหาสมุทรอินเดีย ทำให้ส่งผลกระทบต่อดุลอำนาจของประเทศมหาอำนาจแต่ละภูมิภาค ยกตัวอย่างเช่น เมื่อจีนนำโครงการ BRI เข้าไปในเอเชียใต้ ในส่วนพื้นที่ของประเทศปากีสถาน ส่งผลกระทบต่ออินเดียซึ่งถือว่าเป็นมหาอำนาจในภูมิภาคต้องเร่งปรับยุทธศาสตร์ด้านการต่างประเทศของตนโดยการเข้าร่วมยุทธศาสตร์กับอินโด-แปซิฟิก ที่มีประเทศญี่ปุ่น ออสเตรเลีย และสหรัฐฯ เพื่อคานอำนาจกับจีนเช่นเดียวกัน ความต้องการของจีนที่จะเชื่อมโยงภูมิภาคผ่านทางทะเล เพื่อให้สามารถออกไปสู่มหาสมุทรอินเดียและมหาสมุทรแปซิฟิกได้ จีนจึงเป็นประเทศที่มีมูลค่าการลงทุนสูงสุดในประเทศกัมพูชา สปป.ลาว เมียนมาร์ และเวียดนาม หรือกลุ่มประเทศ CLMV ซึ่งในทัศนะของกลุ่มประเทศ CLMV ต่างเกรงกลัวการเข้าไปถล่มทลายผลประโยชน์และทรัพยากรธรรมชาติของธุรกิจจีนที่เข้าไปลงทุน กอปรกับโครงการลงทุนขนาดใหญ่ของจีนส่วนใหญ่ก่อให้เกิดผลกระทบชุมชน ระบบนิเวศ และสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่น เนื่องจากธุรกิจจีนที่เข้าไปลงทุนยังไม่ให้ความสำคัญต่อบรรษัทภิบาลเท่าที่ควรจึงเกิดการต่อต้านบ่อยครั้งจากประชาชนและนักอนุรักษ์ อีกทั้งยังเป็นการเอื้ออำนาจให้เอกชนจีนสามารถที่จะเข้ามาลงทุนกลุ่มแม่น้ำโขงได้ง่ายมากกว่าเอกชนของประเทศกลุ่มแม่น้ำโขงอื่นๆ อีกด้วย

ด้านการทหาร : การเสริมสร้างกองทัพปลดปล่อยประชาชนจีน บรรดานักยุทธศาสตร์รัฐสีกวิติกต่อการขยายอำนาจทางทหาร ดังที่เห็นได้จากการแสดงแสนยานุภาพทหารในการซ้อมรบบริเวณช่องแคบไต้หวัน และการที่จีนขอทหารเข้าร่วมการลาดตระเวนในพื้นที่กลุ่มแม่น้ำโขง ส่งผลกระทบต่อประเทศอื่นในภูมิภาคอาเซียนมีความไม่ไว้วางใจ และเกรงว่าจีนมีความพยายามจะแผ่อิทธิพลในกลุ่มแม่น้ำโขง

ด้านข้อมูล/ข่าวสารอื่นๆ : ความต้องการของจีนที่จะพัฒนาอาจส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์กับประชาชนในพื้นที่ประเทศ CLMV ที่จีนไม่สามารถหลีกเลี่ยงปัญหาเหล่านี้ได้ และยังคงเร่งดำเนินการแก้ไขเพื่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อไป

๒.๓ ความมั่นคงประเทศไทย

ด้านการเมือง/การทูต : ไทยและจีนมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ดังนั้น ไทยควรแสวงประโยชน์จากความสัมพันธ์นี้ในการเร่งพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในประเทศ แต่ไทยควรคำนึงถึงอิทธิพลการอยู่ท่ามกลางของประเทศมหาอำนาจ อาจส่งผลกระทบต่อบทบาทของไทยในด้านการเมืองระหว่างประเทศในลักษณะการช่วงชิงหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ หรือการถูกบังคับให้เลือกข้าง ดังนั้น ไทยจึงควรดำเนินนโยบายความสัมพันธ์ระหว่างประเทศอย่างเป็นกลาง เพื่อถ่วงดุลอำนาจระหว่างประเทศมหาอำนาจ

ด้านเศรษฐกิจ : จากสงครามทางการระหว่างจีนกับสหรัฐฯ ได้ส่งผลกระทบต่อไทย เนื่องจากไทยส่งออกชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ไปที่จีน ซึ่งทำให้ต้นทุนในการส่งออกเพิ่มมากขึ้น ดังนั้น ภาครัฐควรดำเนินนโยบายตั้งรับหรือปรับเปลี่ยน หรืออาจมีการสื่อสารกับจีนให้ผลิตในไทย พร้อมทั้ง มุ่งไปหาตลาดใหม่ในแถบแอฟริกา และเอเชียกลาง เช่นเดียวกัน การที่ประเทศจีนเข้ามามีบทบาทในกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคแม่น้ำโขงมากขึ้น เป็นผลให้สินค้าไทยต้องปรับกลยุทธ์ด้านการตลาด เพื่อเตรียมพร้อมรับการแข่งขันจากสินค้านำเข้าของจีน ขณะเดียวกัน การที่จีนเข้ามาลงทุนในด้านพลังงานและทรัพยากรในประเทศอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง

มากขึ้น ย่อมส่งผลให้ความมั่นคงทางพลังงานของไทยลดลง เนื่องจากประเทศไทยยังต้องพึ่งพาการนำเข้าพลังงานทั้งก๊าซและไฟฟ้าที่ผลิตจากในประเทศเพื่อนบ้าน ดังนั้น การที่ประเทศจีนเข้ามาลงทุนเพื่อหาแหล่งพลังงานในอนุภูมิภาคนี้ ทำให้ประเทศไทยต้องเตรียมพร้อมรับมือเพื่อให้ทันต่อสถานการณ์ หากข้าอาจไม่สามารถแสวงหาประโยชน์จากการลงทุนในการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษของทุนจีน

ล่าสุดหลังจากนายแจ๊ค หม่า ซีอีโอบริษัทอาลีบาบา กรุ๊ป ได้ลงนามในเอ็มโอยูกับรัฐบาลไทย เกี่ยวกับความร่วมมือด้านการค้าการลงทุน การขับเคลื่อนเศรษฐกิจดิจิทัล อาจส่งผลกระทบต่อประชาชนไทย ในตลาดการบริโภคทุเรียนที่ไม่เพียงพอให้กับคนภายในประเทศ ในส่วนของรัฐบาลอาจเสียผลประโยชน์ในเรื่องของการจัดเก็บภาษีออนไลน์ จึงเห็นได้ว่า การครอบงำด้านเศรษฐกิจของจีนในภูมิภาคจะมีบทบาทเพิ่มมากขึ้น โดยจีนเข้ามาสร้างกลุ่มผลประโยชน์ที่มีลักษณะสอดคล้องกัน และจะเป็นส่วนสำคัญในการกำหนดนโยบายต่างๆ ที่เริ่มตั้งแต่ในระดับท้องถิ่น เพื่อเอื้อประโยชน์ให้กับกลุ่มคนจีนด้วยตนเอง ไทยจึงต้องมีการพิจารณาความร่วมมืออย่างรอบด้าน

ด้านข้อมูล/ข่าวสารอื่นๆ : การอพยพของชาวจีนที่เข้ามาในประเทศไทยจำนวนหนึ่งได้ผลกระทบด้านสังคมและวัฒนธรรม ยกตัวอย่างเช่น "นิว ไชน่าทาวน์" (New Chinatown) เขตห้วยขวาง ในปัจจุบันมีชาวจีนเป็นเจ้าของธุรกิจจำนวนมาก ทำให้หน่วยงานของไทยต้องติดตามวางแผนรับมือกับการตรวจสอบความถูกต้องของธุรกิจการค้าที่เกิดขึ้น การกำหนดมาตรการนำเข้าและส่งออกสินค้าเพื่อจัดเก็บภาษี รวมถึงการควบคุมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (Small and Medium Enterprise : SMEs) นอกจากนี้ การประกอบการค้าที่จะต้องมีการแข่งขันที่มากขึ้นกับไชน่าทาวน์เขตเยาวราช แล้วไปมีผลกระทบในด้านความสัมพันธ์ อีกทั้ง การวิจัยและพัฒนาของจีนที่ส่วนหนึ่งต้องอาศัยทรัพยากรของประเทศไทย ถ้าหากระบบระบบนิเวศและประชาชนในพื้นที่ ไทยจำต้องเร่งการมีมาตรการเพื่อลดปัญหาดังกล่าวหรือหาข้อตกลงร่วมกันอย่างเป็นรูปธรรม รวมถึงภัยคุกคามไม่ตามแบบที่จะมาพร้อมกับการพัฒนาของจีนในพื้นที่ของประเทศไทย เช่น ยาเสพติด กลุ่มก่อการร้าย อาชญากรรม เป็นต้น

๓. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๓.๑ นักวิชาการให้ข้อเสนอแนะว่าการมีทัศนคติต่อจีนในแง่ที่เป็นภัยคุกคามความมั่นคงของไทยไม่ควรตามกระแสโลกมากนัก แต่ควรมองให้เป็นแรงผลักดันในการพัฒนาประเทศเป็นสำคัญ โดยพิจารณาการขยายความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ เพื่อเพิ่มบทบาทให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจการเงิน และการคมนาคมของภูมิภาคต่อไปได้

๓.๒ หน่วยงานด้านความมั่นคง ควรสร้างความรับรู้ ความเข้าใจกับประชาชนในทุกๆระดับโดยการประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางสื่อต่างๆ เกี่ยวกับยุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติ หรือ ยุทธศาสตร์ชาติระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ.๒๕๖๐ – ๒๕๗๙) เพื่อให้ประชาชนรับทราบถึงนโยบายในภาพรวมในการดำเนินงานของภาครัฐ ติดตามนโยบายสำคัญภาครัฐ และแนวทางปฏิรูปภาครัฐ อันจะเป็นการเสริมสร้างความมั่นคงและความเจริญก้าวหน้าของประเทศ จะส่งผลให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดีเพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นได้ในอนาคต

๓.๓ สถาบันคลังสมองของประเทศไทยควรมีการบูรณาการร่วมกัน เพื่อนำเสนอข้อเสนอเชิงนโยบายต่อรัฐบาล และผู้ที่มีบทบาทตัดสินใจเชิงนโยบาย ให้มองเห็นภาพการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับจีน และ ไทยกับสหรัฐฯ เพื่อให้การบริหารงานของรัฐบาลมีความเป็นไปได้อย่างราบรื่น และนำไปสู่ความสำเร็จอย่างชัดเจนเป็นรูปธรรม

๓.๔ ภาครัฐไทยควรมีการพัฒนาบุคลากร ภาวะเปี่ยมการค้า และเทคโนโลยี เพื่อให้หน่วยงานสามารถทำงานได้อย่างบรรลุวัตถุประสงค์และก้าวทันต่อโลก

๓.๕ ภาครัฐควรเพิ่มหน่วยงานที่ทำหน้าที่ตรวจสอบความร่วมมือระหว่างประเทศพันธมิตร ภายใต้ข้อตกลงความร่วมมือ (Memorandum of Understanding : MOU) เพื่อเพิ่มความต่อเนื่องของโครงการผ่านกรอบความร่วมมือต่างๆ อันจะเป็นการแสวงผลประโยชน์ให้กับการพัฒนาประเทศอย่างรอบด้าน

ยุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติของสหรัฐอเมริกา

๑. ภาพยุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติของสหรัฐอเมริกาดังปัจจุบัน

๑.๑ ปัจจุบันแนวโน้มของสถาปัตยกรรมความมั่นคงภายในภูมิภาค (Regional Security Architecture) แบ่งออกเป็น ๓ ประการ ได้แก่ (๑) สหรัฐฯ เป็นศูนย์กลาง (US hegemony) เป็นระบบกงล้อและซี่ล้อ (Hub and Spokes) โดยเน้นความสัมพันธ์ในลักษณะทวิภาคี (๒) จีนเป็นศูนย์กลาง (Chinese hegemony) ด้วยความริเริ่มแถบเศรษฐกิจหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง และการใช้อำนาจละมุน (Soft Power) ทางทหาร ทำให้จีนจะสามารถครอบงำเศรษฐกิจในภูมิภาค และ (๓) อาเซียนเป็นศูนย์กลาง (ASEAN as a core of regional security architecture) เป็นการกระจายของมหาอำนาจทางเศรษฐกิจ ไม่มีประเทศมหาอำนาจใดเป็นศูนย์กลาง โดยอาเซียนจะมีบทบาทด้านการทูตเพิ่มมากขึ้น ส่งผลให้อินทราอาเซียนกลายเป็นศูนย์กลางของภูมิภาคได้ อีกทั้ง ระบบโลกในปัจจุบันได้มีลักษณะเป็นระบบหลายขั้วอำนาจ (multipolar system) ดังนั้นแนวโน้มสถาปัตยกรรมความมั่นคงในอนาคตจึงมีแนวโน้มที่สหรัฐฯ มีบทบาทลดลง จีนมีบทบาทมากขึ้น และอาเซียนมีบทบาทมากขึ้น ในขณะที่ญี่ปุ่นมีบทบาทลดลง เป็นต้น

๑.๒ รัฐบาลภายใต้การนำของประธานาธิบดี โดนัลด์ ทรัมป์ ได้เปิดเผยเอกสารยุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติฉบับใหม่ซึ่งอยู่บนพื้นฐานสังคมนิยม (Realism) ที่มุ่งเน้นการปฏิบัติมากกว่าในเชิงอุดมคติ ที่จะต้องนำมาซึ่งผลประโยชน์ต่างตอบแทน อีกทั้ง ยุทธศาสตร์ฯ ฉบับนี้ ได้มีเป้าหมายเพื่อรับมือกับภัยคุกคามที่สหรัฐฯ กำลังเผชิญบนโลกสังคมนิยม และได้ยึดมั่นในหลักการ “อเมริกามาก่อน” (America First) ทั้งความมั่นคงทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ การทหาร และความมั่นคงอื่นๆ แต่ก็ได้ปฏิเสธที่จะทำงานร่วมกับประเทศพันธมิตร ทราบไตที่ประเทศเหล่านั้นทำตามข้อตกลงที่เป็นประโยชน์กับสหรัฐฯ โดยระบุผลประโยชน์ของชาติสำคัญ ๔ ประการ หรือ เรียกว่า 4P คือ (๑) *การปกป้องสหรัฐฯ (Protect the American people, the homeland and the American way of Life)* โดยมุ่งเน้นการปกป้องคนอเมริกันออกจากภัยคุกคามต่างๆ เช่น อาชญากรรม ผู้ก่อการร้าย ยาเสพติด และการแพร่กระจายของอาวุธทำลายล้างสูง และสหรัฐฯ ได้มองว่าประเทศที่เป็นภัยคุกคาม คือ เม็กซิโก เกาหลีเหนือ อิหร่าน และกลุ่มก่อการร้ายอิสลามหัวรุนแรง ปัจจุบันสหรัฐฯ จึงให้ความสำคัญในการสร้างกำแพงกั้นอเมริกาและเม็กซิโก ซึ่งใช้เป็นมาตรการป้องกันการเข้าเมืองที่ผิดกฎหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ (๒) *การส่งเสริมความมั่งคั่งของสหรัฐฯ (Promote American Prosperity)* โดยมุ่งเน้นการฟื้นฟูเศรษฐกิจ โดยสหรัฐฯ ต้องการเสรีนิยมอย่างมีเงื่อนไข เป็นคนเขียนกติกา ไม่เสียเปรียบกับประเทศอื่นๆ และรักษาไว้ซึ่งการค้าแบบยุติธรรมในระบบเศรษฐกิจระหว่างประเทศได้อย่างสมดุล (Free Fair and Balance) (๓) *การรักษาสันติภาพ (Preserve Peace through strength)* โดยมุ่งเน้นการสร้างความเข้มแข็งให้กับประเทศตนเอง ด้วยการปกป้องและรักษาผลประโยชน์ของแต่ละดินแดน จึงถูกมองให้เป็นหน้าที่ของกองทัพ เพื่อให้เกิดสวัสดิภาพและความผาสุกกับผู้คนในดินแดนนั้นๆ เน้นการส่งเสริมอุตสาหกรรมทางทหาร สนับสนุนงานด้านข่าวกรอง เพิ่มขีดความสามารถทางไซเบอร์ และบุคลากรทางการทูต (๔) *การขยายอิทธิพลของสหรัฐฯ ไปยังส่วนต่างๆ ของโลก (Advance American Influence) หรืออาจเรียกว่า การเป็นหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ (Partnership)* โดยมุ่งเน้นการฟื้นฟูความสัมพันธ์กับพันธมิตร เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของสหรัฐฯ และทุกภูมิภาคไม่ถูกครอบงำโดยมหาอำนาจอื่น ซึ่งสหรัฐฯ มีการดำเนินงานทั้งแบบทวิภาคี (Bilateralism) การดำเนินงานแบบไตรภาคี (Trilateralism) การดำเนินงานแบบพหุภาคี (Multilateralism) และการดำเนินงานในระดับอนุภูมิภาค (Sub-regionalism) แต่ยังคงมีสหรัฐฯ

เป็นแกนกลางสำคัญของภูมิภาคเช่นกัน โดยมีประเทศพันธมิตรและประเทศในภูมิภาคต่างๆ ล้อมรอบ เช่น เวที sub – regional forums, ASEAN-U.S., EAS, ADMM+8, ARF เป็นต้น นอกจากนี้ สหรัฐฯได้เน้นยุทธศาสตร์ในภาพรวม (The Strategy in a Regional Context) ซึ่งมองโลกในแต่ละภูมิภาคในแนวสัจนิยม และเต็มไปด้วยการแข่งขัน แต่อย่างไรก็ตาม สหรัฐฯได้เปิดโอกาสสำหรับความร่วมมือ แต่ต้องเป็นความร่วมมือที่สหรัฐฯได้ประโยชน์ด้วย ถือว่าสหรัฐฯยังคงเปิดทางให้จีนและรัสเซียไม่ได้มองว่าเป็นเพียงแต่ประเทศคู่แข่งเท่านั้น

๑.๓ สำหรับแนวโน้มยุทธศาสตร์อินโด – แปซิฟิก (Indo - Pacific) สหรัฐฯ ยังคงต้องการให้มีความเป็นอิสระ โดยเน้นย้ำคำว่า “ความเป็นเสรีและเปิดกว้าง” (Free and Open) หมายถึง การมีอิสระในการกำหนดนโยบายในประเทศของตนเองโดยไม่ต้องกังวลต่อมหาอำนาจอย่างจีน รวมทั้งการรักษาเส้นทางการเดินเรือในเอเชียแปซิฟิก ผ่านการสกัดกั้นการขยายอิทธิพลของจีน รองลงมาจากเกาหลีเหนือ

๑.๔ ไทยไม่ได้ตกเป็นเป้าในยุทธศาสตร์ความมั่นคงของสหรัฐฯ แต่เป็นกลุ่มก่อการร้ายและเกาหลีเหนือที่เป็นภัยคุกคาม ซึ่งการประกาศยุทธศาสตร์ฉบับนี้ ได้เป็นการส่งสัญญาณไปถึงประเทศพันธมิตรว่าพันธมิตรจะสามารถพึ่งพาสหรัฐฯได้ โดยเฉพาะเรื่องต่อต้านการก่อการร้าย ความมั่นคงทางไซเบอร์ และการต่อต้านการใช้อาวุธทำลายล้างสูง จึงเป็นโอกาสที่ดีของไทยในการกระชับความร่วมมือในเรื่องความมั่นคงทางทะเลในการประชุมรัฐมนตรีกลาโหมประเทศคู่เจรจา (ASEAN Defence Ministers' Meeting Plus : ADMM Plus) และประเด็นที่สหรัฐฯคาดหวังจากไทยมีทั้งทางด้านความสัมพันธ์กับต่างประเทศ เศรษฐกิจ และความมั่นคงของชาติ ซึ่งไทยก็เลือกตอบสนองในประโยชน์ร่วมกันทำให้สหรัฐฯเห็นประโยชน์ของไทย

๒. ผลกระทบของการดำเนินยุทธศาสตร์ความมั่นคงของสหรัฐฯ ในระดับโลก ภูมิภาค และไทย

การที่นายโดนัลด์ ทรัมป์ ก้าวขึ้นมาเป็นประธานาธิบดี อาจจะเป็นจุดเปลี่ยนครั้งใหญ่หรือเป็นตัวเร่งให้สถานการณ์ทางการเมืองโลกแบบตะวันตกนั้นถดถอยลง ทำให้หลายประเทศมีแนวโน้มเกิดความขัดแย้ง ซึ่งส่งผลกระทบต่อสถาปัตยกรรมความมั่นคงได้ ดังนั้น ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ฯ จึงต้องเก็บรวบรวมข้อมูลความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญด้านความมั่นคงจากทุกภาคส่วน โดยผ่านการระดมความคิดเห็น (Brain Storm) ที่มีการวิเคราะห์ ถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากการดำเนินยุทธศาสตร์ความมั่นคงของสหรัฐฯ ฉบับปัจจุบัน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

๒.๑ ความมั่นคงระดับโลก

ด้านการเมือง/การทูต : จากการที่นาย โดนัลด์ ทรัมป์ มีนโยบายขว้างสุดโต่ง ซึ่งเป็นนโยบายที่ก้าวร้าวแบบที่ไม่เคยปรากฏมาก่อน โดยการมองว่าจีนและรัสเซียเป็นศัตรู อาจก่อให้เกิดความขัดแย้งด้านการเมืองระหว่างประเทศ รวมถึงเกาหลีเหนือและอิหร่านที่มีการสะสมอาวุธ ถือเป็นภัยคุกคามกับสหรัฐฯ อาจนำไปสู่สงคราม สร้างความเสียหายจำนวนมาก และด้วยปัจจุบันสถานการณ์ในยุคตะวันตกกำลังถดถอยลงเรื่อยๆ ยกตัวอย่างเช่น สหภาพยุโรป (European Union: EU) แตกแยก แต่รัสเซียและจีน รวมถึงอาเซียนกลับผงาดขึ้นมา ทำให้เกิดการเปรียบเทียบและตีความมหาอำนาจประชาธิปไตยประสบความล้มเหลว อีกทั้ง การดำเนินนโยบายการต่างประเทศที่มีชื่อว่า “อเมริกาต้องมาก่อน (America First)” ที่สหรัฐฯมีข้อจำกัดในการเปิดโอกาสสำหรับความร่วมมือ แต่ต้องเป็นความร่วมมือที่สหรัฐฯได้ประโยชน์ด้วย

ด้านเศรษฐกิจ : จากการดำเนินนโยบายของประธานาธิบดีทรัมป์ที่มีความต้องการเสรีนิยมอย่างมีเงื่อนไข โดยสหรัฐฯ ต้องเป็นคนเขียนกติกา ต้องไม่เสียเปรียบประเทศอื่นๆ และรักษาไว้ซึ่งการค้าแบบยุติธรรมในระบบเศรษฐกิจระหว่างประเทศ เป็นผลให้เกิดสงครามทางการค้า หรือเรียกว่า Trade War ระหว่างสหรัฐฯกับจีน แต่อย่างไรก็ตาม การเผชิญภาวะสงครามทางการค้าย่อมส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจทั่วโลก เนื่องจากหลายประเทศต้องนำเข้าและส่งออกสินค้าไปยังสหรัฐฯที่มีเศรษฐกิจใหญ่เป็นอันดับ ๑ ของโลก

ด้านการทหาร : การยึดมั่นในหลักการ “อเมริกาต้องมาก่อน” ซึ่งอยู่บนพื้นฐานสัจนิยม (Realism) ที่มีแนวคิดทางการเมืองเป็นความคิดนำ (Dominated Thinking) จึงให้ความสำคัญกับการสร้างสม

กำลังทหารเพื่อป้องกันประเทศ คงความเป็นมหาอำนาจทางทหารไว้ อีกทั้ง แสสนยานุภาพของอาวุธยุทโธปกรณ์ที่ กองทัพชาติอื่นไม่อาจที่จะละลายได้ จึงเป็นผลกระทบที่อาจทำให้บทบาทของสหรัฐอเมริกาบนเวทีโลกอ่อนแอลง

ด้านข้อมูล/ข่าวสารอื่นๆ : การที่ประธานาธิบดี โดนัลด์ ทรัมป์ ตั้งป้อมเป็นศัตรูกับสื่อกระแสหลักทุกสำนัก ทำให้สื่อภายในประเทศออกมาต่อต้านและสร้างกระแสข่าว ส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ของ บทบาทผู้นำแล้ว ยังทำให้โลกรู้สึกถึงความสับสนในการดำเนินนโยบายต่างๆ นอกจากนี้ การให้ความสำคัญกับโลก ที่เต็มไปด้วยการแข่งขัน ทำให้สหรัฐายังได้ให้ความสำคัญกับการสนับสนุนงานด้านการข่าวกรอง การพัฒนา อุตสาหกรรมเทคโนโลยีทางทหาร การป้องกันการแพร่ขยายของอาวุธร้ายแรง เพื่อคงไว้ซึ่งความเป็นเจ้าของ ภูมิภาคของโลก แต่กลับทำให้โลกมีความตึงเครียด หลายประเทศกังวลถึงการเข้าไปแทรกแซงรัฐเล็กรัฐน้อยที่ สนับสนุนฝ่ายสหรัฐฯ และอาจขัดขวางอะไรก็ตามที่อาจเป็นประโยชน์กับฝ่ายตรงข้าม นำมาซึ่งความขัดแย้ง ระหว่างประเทศได้ นอกจากนี้ การที่สหรัฐฯถอนตัวจากข้อตกลงปารีส (Paris Agreement) ต่างเป็นอุปสรรคใน การขับเคลื่อนด้านสิ่งแวดล้อมไปทั่วโลก

๒.๒ ความมั่นคงระดับภูมิภาค

ด้านการเมือง/การทูต : การผงาดขึ้นมาของจีนด้วยการครอบงำเศรษฐกิจในภูมิภาค มีผลทำให้ ระบบความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในภูมิภาคเปลี่ยนไป ทำให้สหรัฐฯ ต้องเดินหน้าสกัดกั้นจีนและรัสเซียที่ กำลังพยายามจัดระเบียบโลกขึ้นมาใหม่ ในส่วนเกาหลีเหนือและอิหร่านในการพยายามจัดหาอาวุธที่มีอานุภาพ การทำลายล้างสูง ทำให้ความมั่นคงโลกเกิดความสั่นคลอนได้ แต่อย่างไรก็ตาม กลับทำให้สหรัฐฯสามารถหา ผลประโยชน์จากความตึงเครียดระหว่างภูมิภาคได้ โดยเฉพาะการขายอาวุธสงครามที่ประเทศต่างๆ สะสม อาวุธมากขึ้น นอกจากนี้ รัฐบาลสหรัฐฯหวังที่จะเสริมสร้างความมั่นคงในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก เนื่องจาก ภูมิภาคนี้มีทั้งทรัพยากรธรรมชาติที่ยังสมบูรณ์ และเป็นเส้นทางคมนาคมที่สำคัญเชื่อมโลกตะวันตกกับ ตะวันออก สหรัฐฯจึงสร้างความร่วมมือด้านความมั่นคง ส่งเสริมสันติภาพ การต่อต้านความรุนแรง ภัยจาก อาวุธนิวเคลียร์ และการก่อการร้ายสากลที่สหรัฐฯอาศัยฐานทัพ ระบบพันธมิตร และความเชื่อมโยงทาง ยุทธศาสตร์ในยุคสงครามเย็นเข้าสนับสนุนการปิดล้อมการก่อการร้าย จึงเป็นผลกระทบที่อาจทำให้ภูมิภาคนี้ กลายเป็นที่ "หมายปอง" และเป็น "สนามประลอง" ของบรรดาชาติมหาอำนาจที่หวังจะปกป้องผลประโยชน์ ของตนด้วยเช่นกัน

ด้านเศรษฐกิจ : ยุทธศาสตร์ BRI ของจีนมีผลทำให้สหรัฐฯ พยายามดึงมหาอำนาจมาถ่วงดุล กับจีน เพื่อไม่ให้จีนผูกขาดการเป็นศูนย์กลางเศรษฐกิจในภูมิภาค สหรัฐฯ จึงใช้ยุทธศาสตร์อินโด-แปซิฟิก (Indo - Pacific) ที่มีลักษณะเปิดกว้างและเสรี ในอนาคตจะมีความร่วมมือทางโครงสร้างพื้นฐานร่วมกัน ระหว่าง ๔ ประเทศ ได้แก่ สหรัฐฯ ญี่ปุ่น ออสเตรเลีย และอินเดีย นอกจากนี้ สหรัฐฯ ได้มีการถอนตัวออกจาก ความตกลงหุ้นส่วนยุทธศาสตร์ทางเศรษฐกิจภาคพื้นแปซิฟิก (Trans-Pacific Partnership : TPP) เป็นผลทำ ให้กลุ่มเศรษฐกิจของ TPP ไม่สามารถเป็นแกนกลางของเศรษฐกิจในภูมิภาคได้

ด้านการทหาร : การที่สหรัฐฯ ให้ความสำคัญกับภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกนั้น เนื่องจาก ภูมิภาคนี้มี พื้นที่ถึงครึ่งหนึ่งของโลก เริ่มตั้งแต่พินัน้ำชายฝั่งตะวันตกของสหรัฐฯ จรดชายแดนอินเดีย และจากเขต แอนตาร์กติกจนถึงขั้วโลก ดังนั้น เมื่อสหรัฐฯต้องการเป็นมหาอำนาจ จึงมีการตรวจความเคลื่อนไหวของ กองทัพขนาดใหญ่ของทั้ง ๕ ประเทศ คือ จีน อินเดีย รัสเซีย เกาหลีเหนือ และเกาหลีใต้ โดยติดตามความ เคลื่อนไหวในคาบสมุทรเกาหลี การสะสมอาวุธของเกาหลีเหนือเกี่ยวกับอาวุธนิวเคลียร์ และทะเลจีนใต้ ที่สหรัฐฯไม่อาจละสายตาจากภูมิภาคนี้ได้ นอกจากนี้ สหรัฐฯยังเพิ่มกรอบความร่วมมือทางทหารโดยผ่าน โครงการศึกษาและฝึกอบรมทางการทหารระหว่างประเทศ (International Military Education and Training : IMET) เงินช่วยเหลือทางการทหารต่างประเทศ (Foreign Military Financing : FMF) และการฝึกซ้อมทางทหารคอบร้าโกลด์ (Cobra Gold) เป็นการฝึกพร้อมที่ใหญ่ที่สุดในเอเชีย ซึ่งได้ขยายให้เป็นการ

ฝึกแบบพหุภาคีที่มีประเทศในภูมิภาคเข้าร่วมและสังเกตการณ์จำนวนมาก เพื่อการมีส่วนร่วมและเป็นการแบ่งปันผลประโยชน์ร่วมกัน

ด้านข้อมูล/ข่าวสารอื่นๆ : การที่ประธานาธิบดี โดนัลด์ ทรัมป์ มีมาตรการห้ามชาวมุสลิมเข้าสหรัฐฯ จะเป็นการขยายขอบเขตความขัดแย้งทางสังคมเมืองภายในประเทศ และยังทำให้สังคมโลกโดยเฉพาะอย่างยิ่งโลกมุสลิมและตะวันออกกลางเผชิญกับความเสี่ยงมากยิ่งขึ้น

๒.๓ ความมั่นคงประเทศไทย

ด้านการเมือง/การทูต : จากการที่สหรัฐฯ ปิดประเทศและมีสัญญาณความเสื่อมถอยลง ทำให้สหรัฐฯ มีบทบาทลดลงทำให้ดุลอำนาจเปลี่ยนไปโดยจีน รัสเซีย และอาเซียนกลับเข้ามา มีบทบาทมากขึ้น ดังนั้นไทยต้องปรับยุทธศาสตร์ใหม่ เพื่อให้ทันต่อสถาปัตยกรรมในภูมิภาคที่เปลี่ยนไปทำให้ไทยต้องเตรียมรับมือกับระเบียบความมั่นคงในหลายชั่วอำนาจ

ด้านเศรษฐกิจ : เมื่อสหรัฐฯ ถอนตัวออกจาก TPP ประกอบกับความขัดแย้งของสหรัฐฯ – จีน ทำให้ไทยอาจถูกกดดันให้เลี้ยวข้างมากขึ้น การเจรจาการค้ากับสหรัฐฯ มีความยากขึ้น การลงทุนในไทยจากสหรัฐฯ ก็จะมีสัดส่วนที่น้อยลงซึ่งความน่ากังวล คือ การวางตัวของไทยในประเด็นนี้ยังไม่มีคำตอบหรือสูตรที่ลงตัวระหว่างไทยกับมหาอำนาจ นอกจากนี้ การทำความตกลงพันธมิตรทางการค้าระดับภูมิภาค (Regional Comprehensive Economic Partnership : RCEP) ได้มีความสำคัญมากขึ้น แต่กลับยังไม่สามารถบรรลุข้อตกลงได้ เนื่องจากการเจรจาเต็มไปด้วยความยากลำบาก ซึ่งอาจเป็นผลมาจากการเจรจา TPP ยังไม่มีความแน่นอน นอกจากนี้ สงครามการค้าระหว่างสหรัฐฯ กับจีน ส่งผลกระทบต่อไทยในสินค้าเกษตร สินค้าอิเล็กทรอนิกส์ พลาสติกชิ้นพื้นฐานที่ไทยส่งไปจีน ทั้งนี้ อาจทำให้จีนนำเข้าสินค้าดังกล่าวจากไทยน้อยลงเนื่องจากจีนส่งออกไปยังสหรัฐฯ ได้น้อยลง แต่ถึงอย่างไร ไทยก็อาจได้ประโยชน์จากการปรับเปลี่ยนแผนการลงทุนของจีนหรือได้ประโยชน์ในกรณีที่สหรัฐฯ นำเข้าสินค้าจากไทยมากขึ้น เช่น สินค้าอิเล็กทรอนิกส์ อุปกรณ์ไฟฟ้า เป็นต้น อีกทั้ง การดำเนินนโยบายทางการทูตของสหรัฐฯ มีท่าทีที่มุ่งเจรจาแบบทวิภาคี หรือ One on One Trade Deal มากขึ้น ไทยอาจใช้โอกาสนี้รื้อฟื้นความสัมพันธ์การทำความตกลงทางการค้าของประเทศระหว่างไทย – สหรัฐฯ (Free Trade Area : FTA) เป็นการร่วมมือในการจัดอุปสรรคทางการค้า แต่อาจจะต้องระวังหากสหรัฐฯ นำมาตรการภาษีมาเป็นเงื่อนไข

ด้านการทหาร : การที่สหรัฐฯ มองว่าจีนคือคู่แข่งสำคัญในการเป็นมหาอำนาจ ทำให้ไทยต้องระมัดระวังการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับจีน อีกทั้ง ฝ่ายทหารไทยส่วนใหญ่ได้เริ่มมองว่า สหรัฐฯ เป็นภัยคุกคามความมั่นคงของไทย เนื่องจาก มีการเข้ามาแทรกแซงทางการเมืองภายในของไทย สอดคล้องกับปัจจุบันทหารไทยได้ไปศึกษาต่อและฝึกอบรมในสหรัฐฯ เป็นจำนวนมาก อาจทำให้ นายทหารที่ไปเรียนมีแนวคิดเอนเอียงไปทางสหรัฐฯ เมื่อนายทหารเหล่านั้นกลับมาเป็นใหญ่ในประเทศ และมีส่วนสำคัญในการกำหนดนโยบายก็ทำให้นโยบายนั้นเอื้อประโยชน์กับสหรัฐฯ ทำให้สหรัฐฯ สามารถกำหนดทิศทางให้เป็นไปได้ตามที่ตนต้องการได้ ดังนั้น ในประเด็นนี้ไทยควรต้องระมัดระวังไว้ให้มาก

ด้านข้อมูล/ข่าวสารอื่นๆ : ถึงแม้สหรัฐฯ จะมีกรอบข้อริเริ่มลุ่มน้ำโขงตอนล่าง (Lower Mekong Initiative : LMI) มีวัตถุประสงค์ เพื่อลดช่องว่างระดับการพัฒนา ระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน สนับสนุนการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียน ทั้งนี้ ไทยมีบทบาทในฐานะหุ้นส่วนเพื่อการพัฒนา ร่วมกับสหรัฐฯ โดยส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืนในลุ่มน้ำโขง ซึ่งได้มีการดำเนินโครงการด้านการศึกษา สาธารณสุข พลังงาน และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในด้านต่างๆ แต่สหรัฐฯ ไม่ได้ให้ความสำคัญกับยุทธศาสตร์นี้มากนัก เนื่องจากเป็นเวทีการประชุมที่มีการสนับสนุนยังไม่มากพอเท่าที่ควร และสหรัฐฯ ยังไม่เห็นผลประโยชน์ที่สหรัฐฯ จะได้รับอย่างชัดเจน จึงอาจทำให้ผลประโยชน์ที่ไทยควรจะได้รับน้อยกว่าที่หวังไว้

๓. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๓.๑ อาเซียนควรมียุทธศาสตร์รองรับสถาปัตยกรรมความมั่นคงในภูมิภาค (Regional Security Architecture) โดยอาเซียนควรให้ความสำคัญกับการสร้างความเข้มแข็ง เพื่อให้อาเซียนมีบทบาทในเวทีโลกได้มากยิ่งขึ้น

๓.๒ ไทยควรกำหนดยุทธศาสตร์การถ่วงดุลอำนาจกับชาติมหาอำนาจอย่างชัดเจน ซึ่งที่ผ่านมาไทยไม่เคยมียุทธศาสตร์ด้านนี้และไม่เล่นยุทธศาสตร์นี้อย่างเปิดเผย ซึ่งแตกต่างจากประเทศญี่ปุ่นและสิงคโปร์

๓.๓ ไทยควรมียุทธศาสตร์ที่จะสามารถถ่วงดุลกับจีน โดยไทยต้องสร้างดุลยภาพแห่งอำนาจขึ้นมาใหม่ เพียงดึงให้มหาอำนาจมาถ่วงดุลกัน เพื่อไม่ให้มหาอำนาจใดมหาอำนาจหนึ่งมาครอบงำไทยได้เพียงฝ่ายเดียว ซึ่งจะทำให้ไทยไม่สูญเสียอำนาจในการต่อรองหรือสูญเสียอิสรภาพทางการทูต และแสวงหาผลประโยชน์จากมหาอำนาจ เพื่อสร้างโอกาสให้ไทยได้เป็นศูนย์กลางการขนส่งในภูมิภาคอาเซียน

๓.๔ ไทยควรดึงมหาอำนาจสหรัฐฯ เข้ามาช่วยสนับสนุนนโยบาย Thailand 4.0 การดึงมหาอำนาจเข้ามาลงทุนในโครงการระเบียงเขตเศรษฐกิจภาคตะวันออก (Eastern Economic Corridor : EEC) ซึ่งเป็นแผนยุทธศาสตร์ต่างประเทศภายใต้ไทยแลนด์ ๔.๐ ซึ่งโครงการนี้เป็นส่วนสำคัญที่สามารถผลักดันให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจ การเงิน และการคมนาคมของภูมิภาคต่อไปได้

๓.๕ ไทยสามารถแสดงบทบาทเป็นตัวกลาง (Mediator) ดึงสหรัฐฯ เข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างความร่วมมือกับอาเซียนตามกลไก ADMM Plus โดยในปี ๒๕๖๒ ไทยได้เป็นประธานอาเซียน ดังนั้น ไทยควรริเริ่มผลักดันความร่วมมือที่ไทยและสหรัฐฯ ให้ความสนใจร่วมกันในการเป็นประเทศคู่เจรจา และคณะทำงานผู้เชี่ยวชาญในด้านต่างๆ (Experts' Working Group : EWG) ในอนาคตอันใกล้ต่อไป

๓.๖ ไทยควรแสวงหาโอกาสในการสร้างความร่วมมือด้านการต่อต้านการก่อการร้ายในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และในการขยายกรอบความร่วมมือในพื้นที่ใหม่ๆ ที่ทั้งไทยและมหาอำนาจต่างๆ ให้ความสนใจร่วมกัน อาทิ ด้านไซเบอร์ ด้านการรักษาสันติภาพ และความมั่นคงทางทะเล เป็นต้น

กศย.ศศย.สปท.

๙ พ.ค.๖๑